

YTTRANDE

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Dnr Son 2023/1242023/124
Dnr regeringskansliet S2023/00440

Remissvar gällande SOU 2023:5 Från delar till helhet- Tvångsvården som en del av en sammanhållen och personcentrerad vårdkedja

Sammanfattning

Järfälla kommun och socialnämnden ser positivt på den ambitionsnivå som slutbetänkandet har och det tydliga klient- och brukarfokus som genomsyrar utredningens förslag och analys. Enligt nämnden utgör personer som vårdas enligt lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) en utsatt grupp människor som är i behov av ett samlat och tydligt medicinskt och psykiatriskt stöd. Förslagen i utredningen kan, anser nämnden bidra till positiva konsekvenser för de enskilda i form av en större helhetssyn och delaktighet samt möjlighet till normalisering.

Nämnden vill dock, i linje med utredningen, lyfta att ett grundkrav för att förslagen ska få de positiva effekter som avses är en fungerande samverkan och en tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmännen. Nämnden ser en risk för bristande samordning och nya gränsdragningsproblem till följd av huvudmännens nya ansvarsområden. Detta gäller bland annat barn och unga där nämnden saknar ett problematiserande av exempelvis gränsdragningen mellan lag om psykiatrisk tvångsvård (LPT) och lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). En översyn av LVU borde ha genomförts innan denna reform, anser nämnden, då resultatet nu blir en otydlighet i lagstiftning och ansvarsfördelning med risk att bidra till att barn och unga hamnar i kläm. Utifrån ett barnperspektiv anser nämnden även att antalet barn som vårdas enligt LPT kommer öka i och med de nya lagförslagen, vilket aktualiserar ett behov av att se över antalet platser för dessa barn inom den psykiatriska tvångsvården.

Enligt nämnden uppstår gränsdragningsproblemen även på HVB- hemmen så som de presenteras i utredningen. Nämnden anser att utredningen inte tydliggör skillnaden mellan exempelvis psykosocial behandling (regionens ansvar) och psykosocialt stöd (kommunens ansvar) på dessa institutioner och att dessa insatser inte alltid går att särskilja. Nämnden efterfrågar även ett vidare resonemang gällande HVB hemmens innehåll och syfte framöver i och med de nya förslagen.

Mot bakgrund av ovanstående efterfrågar nämnden centralt utformade överenskommelser gällande exempelvis hälso- och sjukvårdsinsatser utanför hemmet och ett tydligt

implementeringsstöd. I syfte att undvika olikartade bedömningar mellan kommunerna som på sikt innebär en försämrade rättssäkerhet för den enskilde.

Nämnden delar utredningens resonemang gällande att kompetensförsörjningen inom regionerna utgör en kritisk aspekt, likväl som lokalfrågan. Regionerna måste bemanna och hitta personal med rätt kompetens som matchar de ambitioner och krav som ställs i utredningen. Även öppenvården behöver se över sin organisation då antalet människor som söker sig dit kommer öka, anser nämnden.

Enligt nämnden är det positivt att regionerna ska ha ansvar för tillnyktring. Precis som utredningen framhåller saknar polisen den medicinska kompetensen för att bedöma om det finns allvarliga hälsofaror med tillståndet.

Nämnden invänder mot den dubbelreglering som slutbetänkandet gör anspråk på gällande det lagstadgade kravet på att de verksamheter som bedriver heldygnsvård ska bedriva ett ständigt utvecklingsarbete. Det finns redan lagstiftade krav idag som reglerar att verksamheter ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete. Således ser nämnden inte en anledning till att detta ytterligare ska regleras i hälso- och sjukvårdslagen som omfattar alla människor och inte en specifik målgrupp så som i utredningen.

Nämnden anser inte heller att det föreligger en befogad särreglering av "rätten" till boende och sysselsättning för just denna målgrupp. Den praktiska erfarenhet som finns av målgruppen är att det är en hög andel av dem som saknar fast bostad och att de boendeformer som finns i nuläget inte passar deras komplexa behov. Nämnden stödjer därför den översyn som föreslås göras gällande boende och sysselsättning. Dock anser nämnden, i motsats till utredningen, att det förtydligande ansvaret kommer vara kostnadsdrivande för kommunerna. Behandling, sysselsättning, och boende utgör tre insatser som behöver ges samlat för att uppnå ett lyckat resultat. Ansvaret för dessa insatser föreslås dock ligga hos två huvudmän. Nämnden ser stora utmaningar med att möta den ambitionsnivå som utredningen har gällande främst boende, utifrån det delade ansvaret och målgruppens komplexa behov.

Enligt nämnden ställs kraven på bostad och sysselsättning på sin spets i och med utredningens förslag gällande vårdplaneringen. Kortare vårdtider inom psykiatrisk tvångsvård kommer innebära att socialtjänsten oftare kommer att kallas till samordnad individuell plan (SIP) och har mindre tid att planera inför utskrivning. Samtidigt som ansvaret att hitta boende- och sysselsättning för denna komplexa målgrupp förstärks. Nämnden anser att förslaget att socialtjänsten ska komma in tidigare i planeringen inte uppväger de svårigheter som detta innebär för kommunerna.

När det gäller de ekonomiska konsekvenserna vill nämnden framhäva att kostnaderna för LVM- placeringar skiljer sig åt mellan kommunerna. Följaktligen kan man inte göra en generell beräkning per kommun då förutsättningarna är så olika. Då de ekonomiska analyserna som görs i utredningen är övergripande och inte alltid precisa efterfrågar nämnden en tydlig uppföljning av de ekonomiska konsekvenserna som inleds från start.